

Plevel

Sredi vasi so stale tri hiše: Bevsarjeva, Škantlova, med obema Koširjeva. Pa je bilo že tako, kakor je pri sosedih navada: če Bevslja in Škantlja nista bili skregani, sta imeli gotovo kake račune s Koširjem. Če se z njim nista ravsali, sta se med seboj. Košir pa je bil poreden mož in je vedno miril babnici. Vedel je dobro, da bo prepir potem še hujši. In kadar sta se Bevslja in Škantlja kregali, oh, takrat je bil teater. Vsa vas se je do sitega nasmejala in kar je najvažnejše — zastonj. Kajti nista se častili samo z izbranimi imeni in priimki, o ne! Večkrat, da, skoraj vselej se je tako redno končala tako, da sta si segli tudi v lase, za uho, po nosu, po licu, kamor je že pač imela roka bliže. Prav gotovo se je ob takih prilikah vzel od nekod oča Košir in bodril zdaj eno zdaj drugo.

Lepega pomladanskega dne je sonce privabilo iz hiše Bevsarjevega mačka. Črn je bil, samo konec repa je imel bel. Pretegnil se je, zamahnil z repom in zamijavkal, ko je stopil pred hišo. Potem je odstopal proti Škantlu. Tam je ležala na trati ogromna deska; na njej je zračila Škantlja pšenico. Črni muc je korakal naravnost proti pšenici. Dasi tako ležišče ni kdovekak mehko, zleknil se je po žitu, kakor bi bila tam rahla pernica. Sonce je prijetno grelo, nekje je nekakšen ptiček cvrčal drobno pesemco, mucek je zadovoljno predel na deski in se je zdaj pa zdaj prevrnil na levo in spet nazaj. Zelo lepo je bilo, oj! In bi te nebeške pomladne blaženosti ne bilo kmalu konec, če ne bi sama nesreča prinesla iz kuhinje matere Škantlje. Nosila je škauf na glavi; pomije so bile notri. Pomije niso nazadnje nič čednega in je dala zato škauf na glavo, da bi jih ne bilo treba gledati, če bi jih nosila v rokah. Komaj ji je noga stopila na vežni prag, je oko zagledalo črno liso na pšenici. Škauf se je nervozno zazibal na glavi, mati je stisnila čelo in pomislila kaj bi tista reč mogla biti. Stopila je bliže in je rekla: »Š-š-š!« A tista črna stvar se je samo premaknila, zletela ni.

»Vrana ni«, je v mislih prikimala in prišla čisto k pšenici.

»Ježešmarička, maček je. Pa še Bevsarjev. Ti pošast ti —« in že je iskala kamen, palico ali kar bi že bilo; a je bil škauf zelo postrežljiv in je materi zdrsnil z glave, jo opraskal po nosu in telebnil z vso močjo po mačku, ki pa ni čakal, da bi mu nerodni škauf razbil glavo. Z enim samim skokom je odnesel mehke pete. Tista voda ali kaj je že bilo, se je zčila najprej po predpasniku in licu prestrašene gospodinje, kar je ostalo, pa po pšenici...

Škantlja je postala trenutek, dva — in ni vedela, ali bi prej otrešla moker predpasnik in krilo, ali bi morda lovila pšenico, ki jo je odnašala rjava luža s ploha. A se je spomnila na mačko in Bevslojo in — uh — neznanška jeza je pretresla vse njene kosti. Pustila je žito in pomije in odvihrala naravnost pred dom zanikrne sosedo, da na njo in na njeno mačko nadlogo izlije vso svojo togoto. Bevslja je stala tisti hip na dvorišču in je ogledovala prazno vrečo, vso belo od moke. Hotela jo je izteptati in očistiti, pa se ji kar nekam ni hotelo. Počasi in previdno jo je pozibavala v roki; še celo majhno pesemco si je pela. Ko je tretjič preprijela vrečo in se pripravila, da jo končno vendarle začne iztepavati, je prihrumela po poti huda ura. Pesemca je utihnila, roka se je ustavila; Bevslja se je začudila, o zelo začudila. Premislila je, kaj je neki prineslo to Škantljo, nepotrebno nepotrebno. Saj, kar sta si imeli povedati, no, to je bilo že sinoči. Zaradi tiste piške je bilo, ki je zlezla skozi Bevsarjev plot in bi morda še kaj pozobala, če je ne bi Bevsar sam še pravočasno zapodil. Ne, to ni! O tem sta že govorili o, pa še kako. Vsa vas je bila za pričo. Ali je morebiti — čakaj, kaj bi še bilo? Morebiti zaradi Tončka tisto. Kamen je bil vrgel in bi lahko — nak, saj tisto še kamen bil ni; droben pesek je bil. Kaj more droben pesek; ponekod ga ponoči še v šipe mečejo. Bevslja ni našla ničesar, kar bi bilo vredno »razgovora«. Škantlja je bila postrežljiva in je zadevo lepo razložila, vse po vrsti; mič ni pridejala posebnega. Že koj za voglom je začela.

»Ti, ti, ti...!« Nekaj časa ni spravila več iz sebe, kakor tisti mežnar na prižnici iz Milčinskega povesti.

»Ti, ti, tista tvoja spaka, da, spak, spak...« in ji je zmanjkalo sape. Toda še preden je posegla Bevslja vmes, je zgrabila spet za besedo:

»Drži ga doma, zapri ga, v kamro ga zakleni, gnusobo nečedno!« Spet je zajela polna pljuča pomladanskega zra-ka. Sedaj jo je prehitela Bevsolja.

»Le kar za jezik se primi, opravljiv-ka, opravljivka...« se je razhudila in se je potegnila za čast svojih domačih. Menila je, da ima Škantlja v mislih nje-nega Tončka ali Jožka ali celo moža, Bevsarja — o kakšna neolikanost!

Škantlja še ni odnehala: »Mokra sem zaradi te mrcine« in je pomahala s predpasnikom, da so škropile rosne kapljice na lepo, belo lice matere Bevsleje.

»Joj, 'mrcine' je dejala«, je z grozo pomislila mati Bevsarjeva in se je za pol koraka prestopila.

»Ko bi vedela, od česa je moj pred-pasnik moker«, je privoščila Škantlja in še bi se »razgovarjali«, če ne bi stopil k njima sosed Košir. Pomežiknil je, se potihlo zasmeljal in podražil, kakor je že bila njegova navada:

»Hgm, hgmh, ja, ja!« A ni našel pra-vega odgovora.

»Ti!«, je zavreščala Škantlja.

»Ti!« Bevsolja se je obrnila proč.

»Ojeh, jezni?« je vljudno pobaral.

»Kdo te je vabil? Izgubi se!« je sve-tovala ona z mokrim predpasnikom.

»Delat pojdi, delat! Plevel mu raste, da se bo hiša izgubila v njem«, je po-vedala Bevsarica in je z vrečo zamah-nila da se je zakadilo in je začela kašljati. Na, sedaj še kašelj. Pa prav sedaj, ko ima še toliko povedati. O ti dedec memarni!

»Res, res, res, plevete, plevete, pa se plevce kar ne vidijo iz njega.«

»A tako?« je pokimal Košir, dejal pa ni nič. »A tako«, je še enkrat po-mislil. »Plevel oha!« in se je tiho izgu-bil, kakor je tiho prišel. To pa ni po-menilo nič dobrega.

»Jzc«, je zacmoknila Škantlja. »Ne-kaj bo naredil! Dobro, da mu nisem nič rekla!« Potuhnila se je in odšla.

»Naj!« je revsknila Bevsolja in z ne-iztrepano vrečo odrinila v hišo.

Sosedu očitani plevel ni dal mirno spati. Resnica je, da je nekaj plevela na njegovih njivah; morda ga je sem pa tja kaka bilka več, ampak tako go-ovoriti — ne, to je pa grdo, zelo grdo! Toliko plevela, da se bo hiša izgubila v njem! Kdo je pa to že slišal? Sicer pa — o, sicer pa... Košir je Košir in

mu Bevsolja ne bo pravila o plevelu prav ničesar.

Tri dni je gruntal in tri noči, da bi jo zabrenkal babnici. Četrty dan je šele zgrabil pravo misel; tako imenitna mi-sel je bila, da je še svoji ženi ni upal

povedati. Pomel je prijetno z rokami, porogljivo zakašljaj: »Khgm, khkh« ter odropotal v zgornjo kamro, kjer je bi-lo v pisanih skrinjah spravljeno žito. Odprl je najmanjšo. V njej je bilo najslabše žito; mešanica, tako rekoč plevel.

»Fijuit«, je cmoknil in z vevnico na-sul v veliko vrečo smetnjavega zrnja. Nato je stopil z njim po stopnicah in se v veži zadril:

»Hej, žena, Francek, Tonček, Mari-ček, Lojzek, Katrež! Takoj v hišo!« »Izbirali boste!« (Ampak ne mislite, da so bili ti-le Francek, Tonček in tja na-prej do Katreža dečki! Ne, to so bile male deklice, ki jim pa dobri očka ni nikoli drugače rekel.) Še je odmeval očetov glas po prostrani hiši, ko so pritek-le z mamico vred male hčerke in ubogljivo sedle za mizo pred velikan-ski kup žita, ki jim ga je nasula mo-gočna gospodarjeva roka.

»Žito na to stran, kokalj, pasje zelj-ce, slak, osat, grašico in kar je še tega nebodigatreba — na to stran«, je odlo-čil in z roko pokazal. Žena je že odprla usta na pol, da bi nekaj rekla, pa ni.

Po mehkem kupu so zabrodili mehki prsti in kupa je bilo vedno manj. Proti večeru je mož nasul polno sejavnico osata, slaka, zeljca in drugega snetja, mati pa pol vreče žita.

Noč je tiho zaplavala po veselstvu in pokrila sleherno stvar. Vse je spalo, vse počivalo. Le Košir je čakal. Ko je odbila ura polnoči, je prijel za sejavnico z osatom in odšel v gluho temo.

»Zdaj boš videla plevel«, je tiho in s smehljajem pomislil na hudobni jezik hudobne Bevsle.

Stopal je hitro; poti je bil vajen in ni se spotaknil, dasi ni videl niti roke pred seboj. Pri njivah se je ustavil. Nekaj črnega, dolgega in širokega je ležalo pod njim. Kakor bi velik človek sladko spal. Dobro jih je poznal — te božje njivice.

»Ta je Škantlova, ta Bevsarjeva, ta moja!« je kimal. Vse tri so se držale skupaj. In še druge so bile naprej.

»Naj ti dobro rodi in visok naj bo, da se ne boš videla iz njega ne ti ne tvoja hiša«, je stopil na Bevsarjevo prst in segel z roko v sejavnico. Tiho je padalo slabo seme v sočno zemljo. Dokler ni bila sejavnica prazna...

V vasi je bilo kakor je bilo; nič se ni premaknilo, nič se ni zgenilo, da bi bilo vredno »ovoric. Še Škantlja in Bevsarica se nista hoteli kregati. Čas je tekel tiho brez besed.

Le Košir se je sem pa tja zadovoljno nasmehnil, kadar je srečal Bevsarjevo gospodinjino. Njej je ob takih trenotkih kar groza zaprla usta in stran je pogledala kadarkoli ga je videla.

Dva, ki se sprehajata po vodi

O teh dveh živalcah se je zadnjič razgovarjal striček Tone s svojimi nečaki in nečakinjami, ko so počivali ob gozdnem ribniku, na čigar gladini so se sprehajali roji vodnih drsalcev.

»Ali vidite, da so mesta, kjer se dotikajo nožice teh živalc vodne

»Ne bo več dolgo, pa bo nekaj«, je vselej dejala.

Pomlad se je počasi umikala poletju. Košir je s skrbjo pogledoval na njive. Na Bevsarjevi bi moralo biti že vendar bolj gosto žito. Pa nič! Narobe, precej redko je bilo, lepo zeleno, kakor še nikoli. In zraven na tisti, ki je njegova — ali niso že nekako prevelika zelena ta peresca? Ali je to pšenica?

Košir je pogladil desno lice z levo roko; nič ni rekel. Stopil je k njivi in natančno pogledal, natančno, jako natančno! Videl je nekaj, kar še ni nikdar: po vsej dolgi njivi samo plevel, osat, pasje zeljce, slak, grašica, kokalj. Le plevel, le plevel...

Vnelo se je po vasi; nekaj se je s truščem premaknilo:

»Košir se je zmotil!«

»Grozno zmotil!«

»Zmotil?«

»Bevsarici je hotel nasejati plevela, pa —«

»— pa?«

»— pa ga je sebi! Zamenjal je njivi, ker je delal hudobijo ponoči!«

»Ho, ho, ho!«

»Ha, ha, ha!«

Vsa vas se je smejala. Najbolj seveda Bevsarjeva.

»Plevel, hihih, plevel, plevel mi je hotel nasaditi, hihih! Pa ga je sebi, hihih!« Smejala se je, smejala, da jo je kar bolelo. Hudo bolelo. Pa ni hotelo nehati. Nazadnje se ni več smejala in so poslali po zdravnika, ki je rekel da mora dva tedna počivati v postelji. ker se je nekaj premaknilo.

»Nekaj je pa le dobila«, se je naposled smejal še Košir.

površine, nekoliko vtisnjena. Vodna površina je namreč podobna prožni kožici, ki je do izvestne meje precej raztegljiva.«

»Površinsko napetost imenujemo ta pojav, striček,« se je oglasil mali vsevedež Janko. »Če položimo šivanko plosko na vodo v plitvo posodo, se ne potopi — seveda, če ravnamo previdno! Tudi šivanka napravi zaradi svoje teže prav neznatno vdolbino v površino vode.